

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 ตำบลพุดชา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

**สิริพร คู่มจจอหอ: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
บ้านพุดซา หมู่ที่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง นครราชสีมา**

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์อัครักษ์ ธีรอำพน, 148 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านพุดซา หมู่ที่ 2 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดซา ว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด, เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายข้างต้น, เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้หรือการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน การประเมินโครงการครั้งนี้ได้ใช้ต้นแบบความคิดเชิงระบบ เป็นกรอบในการระบุดัชนีชี้วัดและตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูล ต้นแบบทางความคิดดังกล่าวคือ ซิปพ์โมเดล วิธีการเก็บข้อมูลคือ การสังเกต การบันทึก การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และการสัมภาษณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบรายงาน บร.1-12 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินคือ กลุ่มผู้กู้ 40 ราย จากจำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งสิ้น 70 ราย ในการวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพุดซา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2544 มีนายจรูญ ขอนพุดซา เป็นประธานกองทุน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 102 คน จำนวนสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 70 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 990,000 บาท ส่วนมากแล้วนำไปพัฒนาอาชีพ อัตราดอกเบี้ย 6 บาทต่อปี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

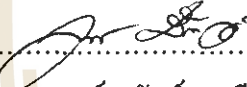
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์อารักษ์ ชีรอำพน)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. โสภณ วงศ์แก้ว)

(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชา เทคโนโลยีสังคม

- 7 010 2545

วันที่ เดือน พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์อัครักษ์ ธีรอำพน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- อาจารย์ประคอง ส่งเสริม ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และการ สร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายขจิตถัย ชูพุดชา กำนันตำบลพุดชา, นายจรูญ ขอนพุดชา ผู้ใหญ่บ้านและประธานกองทุน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านพุดชา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณนายไธน์ ตุ่มจอหอ, นางบุญช่วย ตุ่มจอหอ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

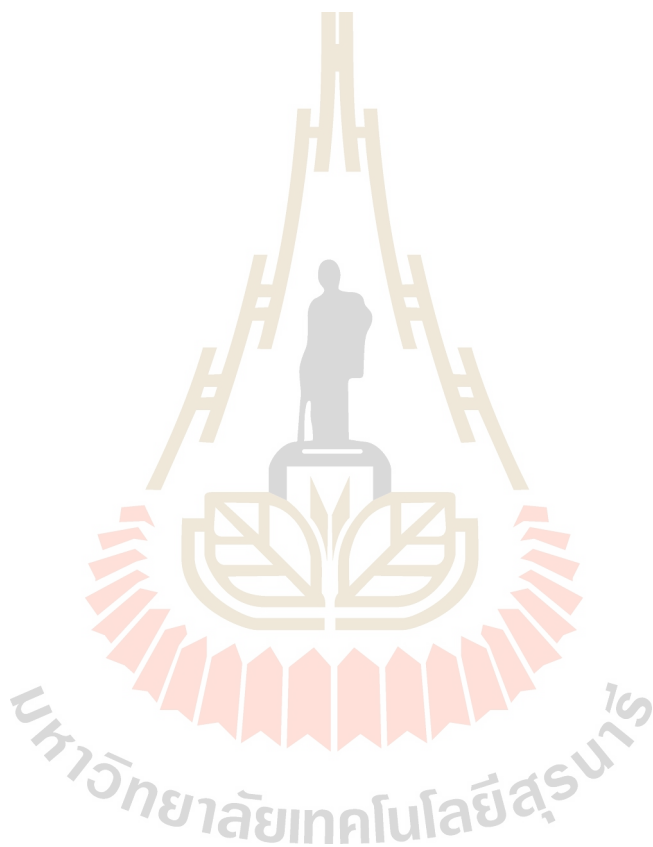
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1 - 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1 - 2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี.....	2 - 4
1.4 วิธีดำเนินการ.....	4 - 4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	4 - 5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ทาง ราชการจัดทำขึ้น.....	6 - 6
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่ผู้วิจัยศึกษา หมู่บ้านพุดชาจัดทำขึ้น โดยเฉพาะ.....	7 - 8
2.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	8 - 8
2.4 แบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	9 - 9
2.5 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9 - 9
2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9 - 9
2.7 บทความหรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน.....	9 - 10

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	11
3.1 วิธีการประเมินโครงการ.....	11 - 12
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	12 - 13
3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	13 - 13
3.4 ตัวชี้วัดและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน.....	14 - 21
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22 - 22
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	23
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	23 - 31
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	31 - 37
4.3 ผลการประมวผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	37 - 37
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน.....	37 - 37
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	38 - 41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	42
5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	42 - 42
5.2 วิธีดำเนินการ.....	42 - 42
5.3 ผลการดำเนินการ.....	42 - 42
5.4 อภิปรายผล.....	43 - 44
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	44 - 45
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	
ภาคผนวก ข แบบรายงานบร.1-บร.12.....	
ภาคผนวก ค แบบ กทบ. 2.....	
ภาคผนวก ง แผนที่ตำบลพุดซา.....	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. องค์ประกอบการประเมินในรูปแบบชีพพีโมเดล.....	3
2. ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม.....	11
3. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ สตัฟเฟิลบีม.....	12

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน บริบท	14
2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน ปัจจัยนำเข้า.....	16
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ.....	17
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน ผลผลิต.....	19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนของรัฐบาลชุดนี้โดยมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นนโยบายที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ท้องถิ่นทั่วประเทศและเพื่อเป็นกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองและปัจจุบันนี้กองทุนหมู่บ้านได้เกิดขึ้นแล้วโดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทเรียบร้อยแล้วในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

หมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมิน และผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษามัคคุเทศก์กองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจักการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 นี้มาระยะหนึ่งแล้วจึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 ในประเด็นต่อไปนี้

- (1) บ้านพุดซา หมู่ 2 มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก
- (2) บ้านพุดซา หมู่ 2 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

(3) บ้านพุดชา หมู่ 2 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

(4) เศรษฐกิจของบ้านพุดชา หมู่ 2 ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

(5) ประชาชนในบ้านพุดชา หมู่ 2 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.2.1 ว่ามีอะไรบ้าง

1.2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

1.2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในบ้านพุดชา และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้นำเอาต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ (System Model) ที่เรียกว่า "CIPP MODEL" มาเป็นกรอบความคิดทฤษฎีในการประเมินโครงการ

CIPP MODEL หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งที่มาของชื่อ CIPP นั้นมาจากตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

และเมื่อนำ "รูปแบบการประเมินแบบชีพพี" มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

หน่วยการประเมิน

องค์ประกอบการประเมิน

C	I	P	P
<p>ระดับหมู่บ้าน</p> <p>C1= ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน C2= สถาปัตยกรรมวิถีและสังคมของหมู่บ้าน C3= สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน C4= วัฒนธรรมประเพณี C5= โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ C6= ผู้นำชุมชน C7= ความเข้มแข็งของชุมชน</p>	<p>II= นโยบายรัฐบาล I2= คณะกรรมการกองทุน I3= เงินกองทุน 1 ล้านบาท I4= ปีผลิตกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>PC1= การจัดระเบียบกองทุน PC2= ระบบบัญชีกองทุน PC3= กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน PC3.1= การรับสมัคร PC3.2= การเงินสหกรณ์ PC4= กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน PC4.1= การคัดเลือกผู้กู้ PC4.2= การรับชำระหนี้ PC5= การส่งเสริมการให้เงินกู้ PC5.1= การแนะนำวิธีทำธุรกิจ PC5.2= การช่วยเหลือภาค PC6= การจัดสรรผลประโยชน์ PC7= การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยนักศึกษากองทุนและกิจกรรมอื่น ๆ</p>	<p>P</p> <p>PD1= จำนวนสมาชิกกองทุน PD2= จำนวนผู้ได้เงินกู้ PD3= ยอดเงินที่ให้กู้ PD4= จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด PD5= ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด PD6= การใช้งัเงินกู้ตามวัตถุประสงค์ PD7= ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน PD8= การเกิดเครือข่ายของกรรมการเรียนรู้ PD9= ความสามารถในการพึ่งตนเอง PD10= ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน</p>
<p>ระดับรายบุคคล (ผู้กู้)</p> <p>C8= อาชีพเดิม C9= สมบัติในครอบครัว C10= สภาพการอยู่อาศัย C11= รายได้ของครอบครัว C12= หนี้สินของครอบครัว</p>	<p>I5= จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ I6= จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ I7= สถานที่ในการประกอบกิจการ I8= ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ I9= จำนวนแรงงาน I10= วัตถุประสงค์</p>	<p>PC8= การใช้จ่ายเงินกู้ PC9= การขาดตลาด PC10= การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน</p>	<p>PD11= ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD11.1= ผลโดยตรง PD11.2= ผลโดยอ้อม</p>

จากแผนภูมิที่ 1.1 สามารถอธิบายได้ดังนี้

หน่วยในการประเมินกองทุนหมู่บ้าน มี 2 ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้) องค์ประกอบการประเมินของการประเมินสถานะแวดล้อมก็คือช่อง C (Context) ข้อมูลที่ทำการประเมินก็คือ C1 - C12 นั่นเอง ส่วนการประเมินปัจจัยนำเข้าก็คือช่อง I (Input) ข้อมูลที่ประเมินก็คือ I1 - I10 , การประเมินกระบวนการก็คือช่อง P (Process) ข้อมูลที่ประเมินก็คือ Pc 1 - Pc10 และการประเมินผลผลิตก็คือช่อง P (Product) ข้อมูลที่ทำการประเมินก็คือ Pd1- Pd11 ส่วนวิธีการหาข้อมูล ตัวชี้วัด เครื่องมือในการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบการประเมินข้างต้นจะกล่าวถึงในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมิน โครงการ ต่อไป

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดชา โดยละเอียด

ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นในการประเมินและวางแผนการประเมินโครงการคือการกำหนดรายละเอียดไว้ล่วงหน้า

ขั้นที่ 3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านพุดชาซึ่งมีทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยหาได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามจากแบบรายงาน 1-12 (รูปแบบ บร. คูได้จากภาคผนวก ข) และจากการสังเกต รวมทั้งแหล่งข้อมูลมือสองที่ได้มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น จปฐ. , กชช.2ค , แผนที่หมู่บ้านพุดชา และเอกสารต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลจัดทำขึ้น

ขั้นที่ 4 ใช้รูปแบบการประเมินแบบ “ชีพฟ์โมเดล” ในการวิเคราะห์

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปข้อมูลในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” จากบทที่ 1 ถึงบทที่ 5

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ 2

2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ 2

3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และแนวทาง

วัดความสำเร็จในโครงการการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

4. ผู้วิจัยได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา หมู่บ้านพุดซา หมู่ที่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็นเอกสารของทางราชการ เอกสารของกองทุนหมู่บ้านพุดซา และบทความข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ สรุปได้ดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ

2.1.1 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กล่าวถึงนโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไว้ดังนี้ นโยบายของกองทุนฯ เป็นนโยบายเพื่อต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยตัวเอง ส่วนหลักการสำคัญของกองทุนนั้นเพื่อเสริมสร้างสำนึกของชุมชน ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง กระตุ้นเศรษฐกิจและเสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยเรื่องของการแต่งตั้งชุดทำงานซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยใช้ชื่อว่า กทบ. และสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งทั้งสองชุดนี้จะต้องทำงานประสานกันโดยคณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำหนดแผนจัดหาเงินทุน จัดทำร่างกฎหมาย ออกระเบียบข้อบังคับ และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการกองทุนทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของสำนักงานคณะกรรมการดำเนินการประสานงานในส่วนอื่น ๆ

(รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ก)

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่ผู้วิจัยศึกษาหมู่บ้านพุดซาจัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

2.2.1 ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา พ.ศ. 2544 มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 มีสำนักงานอยู่ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ของกองทุน
 - เพื่อสร้างเวทีประชาคม ระดับหมู่บ้าน ส่งเสริมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ บริหารการเงินซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรและสมาชิก
 - เป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนในหมู่บ้าน
 - ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีความสามารถบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเอง
 - เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
 - กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
3. แหล่งที่มาของกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้
 - เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล
 - ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - เงินค่าหุ้น
4. คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพุดซา
 - เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นบุคคลธรรมดาอาศัยอยู่ในบ้านพุดซา หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
 - เป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป
 - เป็นผู้ชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกปี ปีละ 50 บาท และชำระค่าธรรมเนียมบำรุงกองทุนปีละ 20 บาท
5. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก
 - ตาย
 - ลาออกหลังจากชำระหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้วและคณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้ลาออกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง
 - กองทุนหมู่บ้านยุบเลิกไป
 - ขาดส่งเงินค่าหุ้น และค่าธรรมเนียมบำรุงกองทุน เป็นเวลา 1 ปี หรือพ้นระยะ

เวลาผ่อนผัน

- ขาดประชุมองค์การสมาชิกเกิน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันควร

6. การถือหุ้นและค่าธรรมเนียม การถือหุ้นแรกเข้าของกองทุน เป็นเงินหุ้นละ 50 บาท พร้อมค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนสมาชิก เป็นเงินรายละ 20 บาท และในปีต่อ ๆ ไป สมาชิกต้องถือหุ้นเพิ่มอย่างน้อยปีละ 1 หุ้น

7. การค้าประกัน ในการค้าประกันเงินกู้ ผู้กู้ 1 คนให้มีผู้ค้าประกันอย่างน้อย 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์ที่ประเมินราคาเกินกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้ เป็นหลักค้าประกัน

8. ดอกเบี้ยเงินกู้ ผู้กู้ต้องชำระเงินกู้กองทุนหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 6 บาทต่อปี

9. ลักษณะการใช้จ่ายดอกเบี้ย

- เป็นเงินทุนสำรองของกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 60 บาทของผลกำไร
- พัฒนาการศึกษาดูงาน สัมมนา ฝึกอบรมสมาชิกและคณะกรรมการร้อยละ 20 ของผลกำไร
- ใช้จ่ายในการพัฒนาซ่อมแซมสาธารณูปโภค ร้อยละ 10 ของผลกำไร
- เป็นเงินปันผลค่าหุ้นของสมาชิกร้อยละ 10 บาทของผลกำไร

10. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีสิทธิและอำนาจหน้าที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หากมีการแก้ไขให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดเวทีประชาคม และให้สมาชิกรับรองข้อแก้ไขเพิ่มเติมแล้วจึงสามารถใช้ข้อบังคับที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้นั้นได้

2.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ ในส่วนของกองทุนบ้านพุดชา มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- ในหนึ่งบ้านเลขที่ สามารถกู้ได้ครั้งละ 1 โครงการ จะกู้เพิ่มได้ต่อเมื่อได้ชำระเงินกู้ของโครงการแรกทั้งหมดแล้วและสัญญาเงินกู้ครั้งแรกสิ้นสุดลง
- พิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้คืน โดยดูรายได้ของผู้กู้ การถือหุ้น ประวัติการเป็นหนี้สินของผู้กู้
- พิจารณาคามวัตถุประสงค์ของโครงการขอู้ ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่
- ยอดเงินกู้ให้เป็นมติของคณะกรรมการกองทุน โดยมีมติเกินกึ่งหนึ่ง
- หากมีผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะขอู้เงิน ต้องมีหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองจึงสามารถกู้เงินได้

2.4 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุน พ.ศ. 2544 (ภาคผนวก ก) ในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ นั้น ต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2.5 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน มีขั้นตอนดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุน

- จัดทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตรที่คณะกรรมการกองทุนฯ แห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ ระเบียบข้อบังคับกองทุน
- เปิดบัญชีกับธนาคาร

การประเมินความพร้อม ด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการกองทุน
- ความพร้อมของการบริหารโครงการ
- ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน
- ความพร้อมของปัจจัยสนับสนุน คือ กำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

(แบบ กทบ.2 แสดงไว้ในภาคผนวก ค)

2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของนักศึกษากองทุนฯ และวิธีการปฏิบัติงานในพื้นที่การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้

2.7 บทความหรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

นางลักษณ์ เดชะพีพงษ์ คณะทำงานกองทุนชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ ได้แสดงข้อคิดเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในวารสารการศึกษานอกโรงเรียน หน้า 32-33 ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

จุดเด่นประการที่ 1 คือ เกิดเวทีค้นหาและเลือกเพื่อนหาคนดี คนที่น่าเชื่อถือ เกิดการรวมตัวกันเพื่อประชุมร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยไม่แบ่งชนชั้นอาชีพ จุดเด่นอีกประการคือ สิทธิในการรับเงินทุนดังกล่าว รัฐบาลมีเจตจำนงค์ ให้ทุกหมู่บ้านที่มีความพร้อม ซึ่งแตกต่างจากกองทุนอื่น ที่การพิจารณาขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่กองทุน เช่น กองทุน SIF หรือกองทุน กขคจ. ขึ้นอยู่กับ อบต. และข้าราชการ ซึ่งกองทุนหมู่บ้าน การจะได้หรือไม่นั้น ช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนเอง

จุดค้อยของกองทุนหมู่บ้าน จากการสำรวจ ตรวจสอบความคิดเห็นจากชุมชนต่าง ๆ เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาการกู้ยืมไม่เกิน 1 ปี เป็นข้อจำกัดควรให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และให้หลากหลายไป ตามลักษณะอาชีพและวัตถุประสงค์การกู้เงินแม้ว่าเจตนาของรัฐบาลต้องการให้เกิดการหมุนเวียน แต่อาจไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้กู้ และอาจเป็นกับดักแก่ผู้กู้ที่ต้องหันไปกู้เงินนอกระบบ เพื่อให้ทันเวลาใช้คืนกองทุน เพราะเกรงจะเสียสังจะ อีกประการหนึ่งคือ วงเงินที่กำหนดให้ผู้คนละไม่เกิน 20,000 บาท และถ้าเกินต้องขออนุมัติเป็นราย ๆ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนก่อให้เกิดการบริการสาธารณะ และสร้างรายได้หมุนเวียนเป็นการต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน เช่น ชาวบ้านคิดแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยจัดทำโครงการประปาหมู่บ้าน เพื่อจัดเก็บรายได้เป็นกองทุนประปาหมู่บ้าน บริการให้คนในชุมชนกลายเป็นกองทุนประปาหมู่บ้านอีกกองทุนหนึ่งขึ้นมา แต่ระเบียบดังกล่าวมิได้เปิดทางไว้ให้ ข้อเท็จจริงคือ ผู้ออกแบบต้องการให้เกิดกิจกรรมเล็ก ๆ มากมายให้ชุมชน แต่โอกาสการคืนเงินจะยาก เพราะชุมชนขาดอำนาจการซื้อ หากนำไปประกอบอาชีพ โอกาสจะเป็นหนี้สูญจะเกิดขึ้นง่าย รวมทั้งแหล่งเงินนอกระบบ อัตราดอกเบี้ยสูงก็จะกลับมาบีบคั้นหนักยิ่งขึ้น ประการสุดท้ายคือ ในสภาพความจริงผู้กู้ที่อยู่ในชุมชนแต่ละชุมชนคือลูกหนี้ ธกส. ที่ขอพักชำระหนี้ตามนโยบายรัฐบาล และยังเป็นลูกหนี้ธนาคารออมสินในโครงการธนาคารประชาชน คนเดียวกันนี้ อาจเป็นผู้กู้ในโครงการ กขคจ. และคนเดียวกันนี้อาจเป็นลูกหนี้ในโครงการกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งเป็นหนี้เงินนอกระบบของนายทุน ซึ่งเป็นส่วนที่สามารถก่อให้เกิดหนี้สูญได้

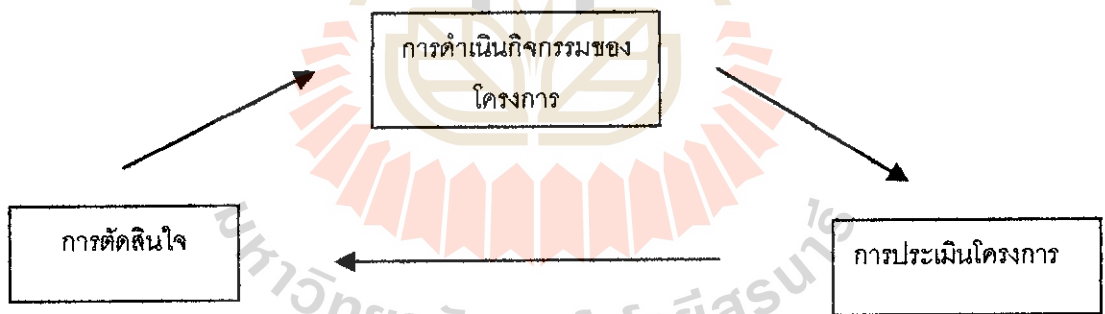
บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะ บ้านพุดชา หมู่ 2 ตำบลพุดชา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติตั้งแต่ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

3.1 วิธีกรประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ (System Model) เป็นกรอบในการระบุ ตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูล ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวคือ “ซิฟฟ์โมเดล” ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม ตามที่ได้เสนอไว้แล้วในกรอบความคิดทฤษฎีในบทที่ 1 โดยมีแนวความคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 3.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

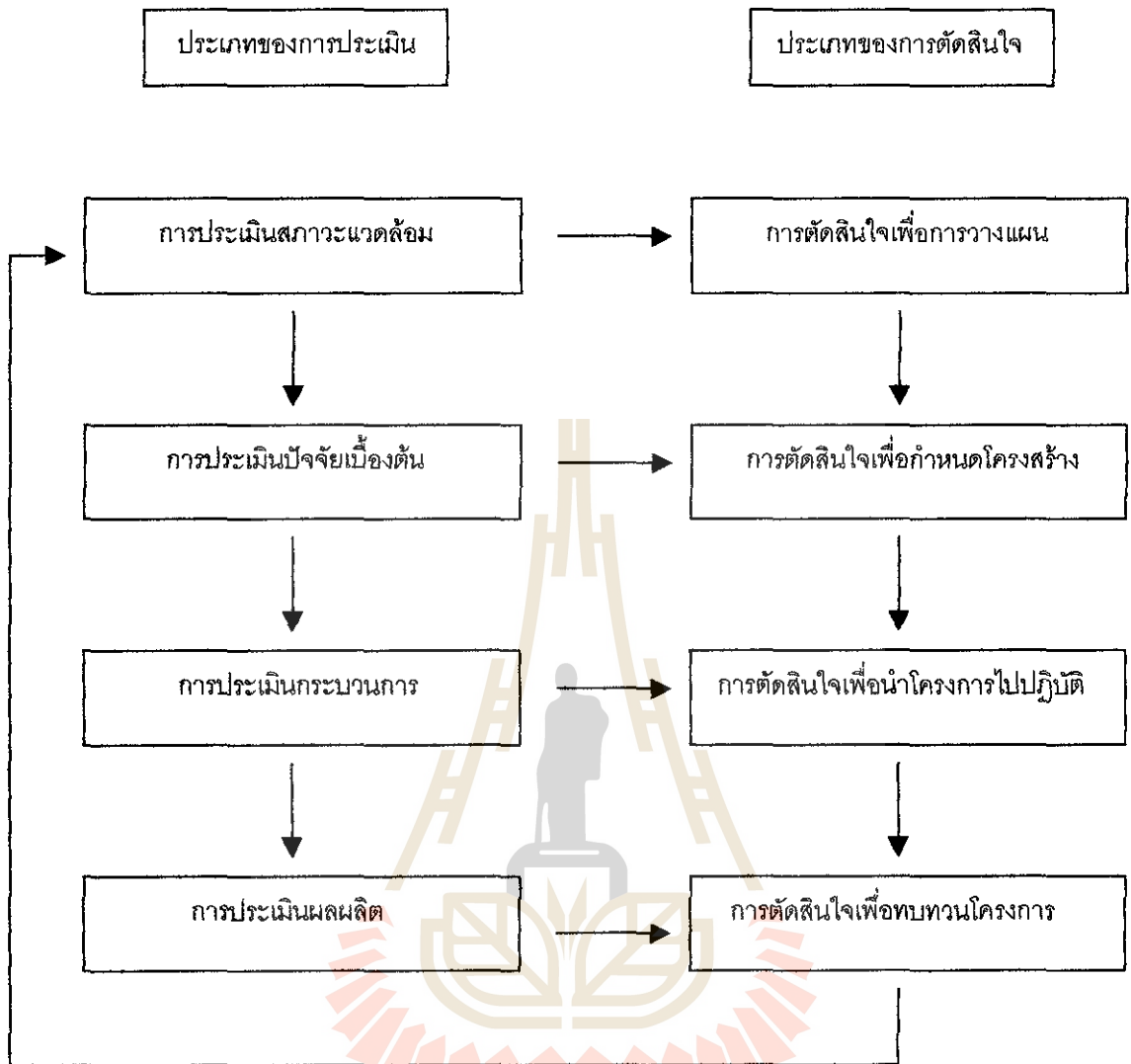
สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีมยังได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 3.2

แผนภูมิที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลบีน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ความหมายของ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งดังกล่าวข้างต้นย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ ซึ่งจากวัตถุประสงค์ที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 นั้น ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ก็คือ จำนวนสมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านพุดซา หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง นครราชสีมา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 70 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยให้แคบลงเพื่อเหมาะสมกับระยะเวลาในการวิจัย โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากจำนวนประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจาก วัตถุประสงค์ในการขอ กู้ ซึ่งมีทั้ง ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และการบริการ (เปิดอู่) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้คือ 40 รายจากจำนวนผู้กู้ทั้งสิ้น

3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ คือ

1. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคม ต่าง ๆ และไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้กู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ
3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
4. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ จำนวน 5 รายที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้แตกต่างกัน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.1-12) ซึ่งแบบบร.ต่าง ๆ มีรายละเอียดในการเก็บดังนี้

- แบบ บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- แบบ บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- แบบ บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบ บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- แบบ บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบ บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบ บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- แบบ บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- แบบ บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบ บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- แบบ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- แบบ บร.12 แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ตัวอย่าง บร.แสดงไว้ในภาคผนวก ข)

3.4 ตัวชี้วัด และวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

ตัวชี้วัด ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ(ซิฟฟ์โมเดล)ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 ซึ่งแนวความคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบคือ

(1) หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

(2) หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งรายการตัวชี้วัด และวิธีการเก็บข้อมูลมีดังนี้

3.4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร
C2-สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อ 3. แคว้นที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลัก/รอง 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนร้านค้า/โรงสี 4. โรงเรียนในหมู่บ้าน 5. สถานพยาบาล	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C4-วัฒนธรรมประเพณี	1. จำนวนวัด/พระในหมู่บ้าน 2. ภาษาพื้นบ้าน	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งที่มา	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ประเพณีที่สำคัญ		3. สังเกต
C5-โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน 2. จำนวนและสภาพ-ทรัพยากร	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6- ผู้นำชุมชน	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. สังเกต
C7-ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี/เชื้อสัจย์/การช่วยเหลือกัน/การยกย่องคนทำความดี/การรักใคร่ปรองคองการ/การรวมกลุ่ม/การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 2. การมีผู้นำที่มีคุณธรรม 3. การรวมกลุ่ม	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2
ระดับรายบุคคล (ผู้รู้)			
C8-อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C9-สมาชิกในครอบครัว	1. จำนวนสมาชิก/อายุ/สถานภาพสมรส		
C10-สถานภาพการอยู่อาศัย	1. การมีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
C11-รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ต่อเดือน /ปี	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
C12-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการเป็นหนี้	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I 1- นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบ สำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบ กองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2- คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน/คุณสมบัติ/วิธี การได้มา/การพ้นจาก ตำแหน่ง 2. ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	1. คณะกรรมการ กองทุนฯ 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I3-เงินกองทุน 1 ล้าน บาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการ กองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
I4-บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุน 2. คู่มีอนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล (ผู้กู้)			
I5-จำนวนเงินกู้ที่ได้ อนุมัติ	1.จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11
I6-จำนวนเงินลงทุน นอกเหนือจาก- เงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือ จากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I7-วัตถุประสงค์ การกู้	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตาม โครงการ	1. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11
I8-สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และ วัตถุประสงค์ในการ ประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบ อาชีพ 2. วัตถุประสงค์ที่ใช้และวัตถุประสงค์ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งที่มา	วิธีการเก็บข้อมูล
I9-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I10-จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในประกอบอาชีพ	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1-การจัดทำระเบียบกองทุนฯ	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. สมาชิกกองทุน 3. ระเบียบกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการและชาวบ้าน
PC2-ระบบบัญชี	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2. ความเป็นปัจจุบัน 3. ผู้จัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC3-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนฯ			
PC3.1- การรับสมาชิก	1. ค่าธรรมเนียมการสมัคร 2. คุณสมบัติของผู้สมัคร 3. จำนวนสมาชิก	1. คณะกรรมการฯ 2. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC3.2-การฟื้นฟูสภาพ	1. การฟื้นฟูสภาพสมาชิก	1. คณะกรรมการฯ	1. สัมภาษณ์ตาม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
		2. ระเบียบกองทุน	แบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4-การกู้เงินกองทุน			
PC4.1-การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก 2. วิธีการคัดเลือก 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการฯ 2. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC4.2-การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการฯ 2. สมาชิกที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่งเงินคืน	1. สัมภาษณ์
PC5-การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC5.1-การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ	1. คณะกรรมการฯ 2. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC5.2-การช่วยเหลือตลาด	1. ผู้ที่ช่วยเหลือตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริม การตลาด 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการ 2. สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6-การจัดสรรผลประโยชน์	1. ตัดส่วนในการจัดสรร และเหตุผล	1. คณะกรรมการฯ 2. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC7-การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ เข้าร่วมเครือข่าย	1. คณะกรรมการฯ 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งที่มา	วิธีการเก็บข้อมูล
5. ปัญหาและอุปสรรค			
ระดับรายบุคคล(ผู้กู้)			
PC8-การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การขาดตลาด	1. วิธีการขาดตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการขาดตลาด	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC10-การทำบัญชี ใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ การจัดทำบัญชี	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1-จำนวนสมาชิก กองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม 2. จำนวนสมาชิกที่มีการ เพิ่มขึ้น-ลดลง 3. เหตุผล	1. คณะกรรมการฯ 2. ทะเบียนสมาชิกฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2-จำนวนผู้ได้รับ เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการ อนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. คณะกรรมการฯ 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอู้	1. คณะกรรมการฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ยอดเงินที่ได้โอนมัดติ	2. บัญชีคุมลูกหนี้	บร.4
	3. ยอดเงินที่ได้รับโอนมัดติ แต่ละครั้ง		2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืน ตามกำหนด	1. คณะกรรมการฯ 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
	2. จำนวนผู้ที่ไม่ชำระคืน พร้อมเหตุผล		2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
	3. การแก้ไข		3. ศึกษาจากเอกสาร
PD5-ยอดเงินที่มีการ ชำระคืน	1. ยอดเงินผู้ที่มาชำระคืน ทั้งเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าปรับ	1. คณะกรรมการฯ 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
PD6-การใช้เงินตาม วัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตาม วัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบ	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
	2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่ตรง วัตถุประสงค์		
	3. เหตุผล		
PD7-ทัศนคติของ ชุมชนต่อกองทุน	1. ทัศนคติต่อกรรมการ	1. คณะกรรมการฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ
	2. ทัศนคติต่อกองทุน I ถิ่นบาท	2. สมาชิกกองทุน และชาวบ้าน	บร.3และบร.9
PD8-การเกิดเครือข่าย องค์กรการเรียนรู้	1. ประเภทเครือข่ายที่ เกิดขึ้น	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิตฯ
	2. กิจกรรมของเครือข่าย ที่เกิดขึ้น		
	3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิด องค์กรเครือข่าย		
PD9-การเรียนรู้เพื่อการ พึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์/การเรียนรู้ จากการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการฯ 2. สมาชิกกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน		
PD10-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจาก	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนา 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.2 และ ปร.7
ระดับรายบุคคล (ผู้รู้)			
PD11-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD11.1- ผล โดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD11.2-ผลโดยอ้อม	1. ประสบการณ์ 2. การยอมรับจากชุมชน	2. สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต ปร.10

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้ครบถ้วนแล้วเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) ซึ่งเป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภทคือ

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เช่น การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อจะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านพุดชา หมู่ที่ 2 ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทางทฤษฎี ซิฟฟ์โมเดล ที่ได้แสดงไว้แล้ว ผลที่ได้จากการประเมิน โครงการมีดังนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

ความเป็นอยู่ของคนไทยในช่วงปี 2540 ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความยากจน เพราะพิษทางวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำลง และมีอัตราที่เพิ่มขึ้นในช่วงปี 2542 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และที่จัดได้ว่ามี คนจนมากที่สุด คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจผ่าน ไป 5 ปี พบว่าคนไทยมีความอยู่ดีมีสุขโดยรวมลดลง ซึ่งการว่างงานและความไม่มั่นคงในการ ทำงานมีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด จะเห็นว่าความยากจนในบางพื้นที่ เป็น ความยากจนแบบซ้ำซาก เพราะตอบสนองต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้น้อยกว่าพื้นที่อื่น ขณะที่ คนไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์การเพิ่มขึ้นของ GDP ในปี 2544 เศรษฐกิจโลกชะลอตัวทำให้ เศรษฐกิจขยายตัวลดลงเหลือเพียง 1.8 % แม้ว่าอุปสงค์จะเพิ่มขึ้น แต่การส่งออกทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง

สรุปได้ว่า นโยบายการบริหารเศรษฐกิจในระยะต่อไปควรจะมีการกระตุ้นเศรษฐกิจใน ระยะสั้น โดยใช้นโยบายการเงินและการคลังดูแลให้เศรษฐกิจฟื้นตัวเต็มที่และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่สำคัญคือ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ต้องหาทางลดอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันควรดูแลการ บริโภคภาคเอกชนให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งรายได้จากเงินตราต่างประเทศ จากการส่งออกและ ท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการบริหารนโยบายการเงินต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันกับ ระบบการเงินเพื่อป้องกันวิกฤต ไม่ให้พึ่งพาสถาบันการเงินมากเกินไป

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบันภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสน หรือร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมคือ มีการจ้างงานประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายในภาคอุตสาหกรรมแรง-

งานประมาณครึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 พึ่งพาตลาดต่างประเทศและอุตสาหกรรมส่งออก ซึ่งเป็นวัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้นและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อส่งออก SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการที่จะทำให้ไทยสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

- ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง คือ ความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้วยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งมีปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไป อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถเปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำไปสู่การนำเสนอสินค้า รูปแบบใหม่ ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศต่างก็เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งชั้นนำชาติมากขึ้น

- กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ, พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs, เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริม SMEs, ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ, พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน, สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

- กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน เป็นที่คาดหวังว่า เมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมาก สามารถผลิตฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยในอนาคต

3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การส่งออกคาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวตลอดทั้งปี 2545 เมื่อเปรียบเทียบกับที่หดตัวในปีก่อน ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ยังคาดว่าจะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่น่าจะชัดเจนขึ้นในปี 2546 นำที่

จะส่งผลให้การส่งออกของไทยสามารถขยายตัวได้ การลงทุนจะมีอัตราการขยายตัวตลอดทั้งปีเมื่อเทียบกับปี 2544 การลงทุนได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายในโครงการลงทุนของภาครัฐและการก่อสร้างของภาคเอกชน ดังจะเห็นได้จากยอดขายปูนซีเมนต์ และยอดขายรถยนต์เชิงพาณิชย์ในช่วง 4 เดือนแรก (มกราคม-เมษายน) ในขณะที่การใช้จ่ายลงทุนของรัฐบาลก็ขยายตัวในช่วง 7 เดือนแรกของปีงบประมาณ

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2545 คาดว่าประเทศไทยจะมีดุลการค้าเกินดุลประมาณ 2.22-2.25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอาจจะลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัด โดยลดลงจากปีก่อนหน้าเช่นเดียวกัน สำหรับในปี 2546 การขยายตัวของการนำเข้าและการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ จะส่งผลให้ฐานะการเกินดุลทั้งสอง มีแนวโน้มที่จะลดลงไปอีกจากปี 2545 โดยการเกินดุลการค้าอาจจะเหลือเพียง 1.1-1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอาจจะอยู่ที่ประมาณ 4.8 พันล้านดอลลาร์เท่านั้น การปรับเพิ่มของทุนสำรองระหว่างประเทศในปี 2545 จะเป็นผลมาจากฐานะการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในขณะที่เงินทุนไหลออกสุทธิชะลอตัวลง ซึ่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศไทยมีฐานะเกินดุลส่วนในปี 2546 คาดว่าการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับเพิ่มขึ้นอีก ค่าเงินบาท คาดว่าจะมีค่าเฉลี่ยของทั้งปี 2545 จำนวน 42.8-43.0 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับปี 2546 คาดว่าค่าเงินบาทจะยังคงได้รับแรงหนุนจากฐานะการเกินดุลการชำระเงินของประเทศ โดยรวมแล้วศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่า เศรษฐกิจไทยอาจจะมีอัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อน อันเป็นผลจากการขยายตัวในหมวดการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและการบริโภคในประเทศ รวมทั้งจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐบาล สำหรับปี 2546 การฟื้นตัวของการส่งออก จะเป็นปัจจัยหลักที่จะหนุนให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยขยับเพิ่ม

4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

หนังสือพิมพ์มติชน วันพุธที่ 31 กรกฎาคม 2545 หน้า 14 ขึ้นคำข้างขึ้นต่ำลูกจ้างรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ มีเนื้อความว่า

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 กรกฎาคม 2545 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจะเสนอให้ที่ประชุมเห็นชอบการปรับอัตราเงินเดือนค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ จากวันละ 157 บาท เป็นวันละ 165 บาท ในทุกท้องที่ทั่วประเทศ โดยให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2544 และทาง ครม. มีความเป็นห่วงว่า หากปรับย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2544 อาจทำให้รัฐวิสาหกิจบางแห่งมีปัญหาด้านงบประมาณการจ่ายค่าจ้างย้อนหลัง เนื่องจากไม่ได้ตั้งงบฯไว้ หรือรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่ขาดทุนอาจไม่สามารถดำเนินการได้ อย่างไรก็ตามการปรับในครั้งนี้เป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ที่ให้ปรับเพิ่มขึ้นอีก 7 บาท

และจากการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเห็นชอบให้ปรับย้อนหลังเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับลูกจ้างทั้งรัฐวิสาหกิจและเอกชนควรมีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเท่าเทียมกันและควรปรับไปพร้อม ๆ กัน

5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

รายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้ ประเทศไทยมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 12,729 บาท/ครัวเรือน โดยมีแหล่งที่มาจากค่าแรงและเงินเดือน กำไรจากการประกอบธุรกิจนอกภาคเกษตร กำไรจากการประกอบธุรกิจภาคเกษตร และมีมาจากแหล่งรายได้อื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและประเภทค่าใช้จ่ายครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายจ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,238 บาท/ครัวเรือน โดยเป็นรายจ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม รายจ่ายด้านที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร

รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน ครัวเรือนทุกภาคของประเทศไทยมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงกว่ารายจ่าย (รายจ่ายในที่นี้ไม่รวมรายจ่ายที่เป็นการสะสมทุน) มีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้อยู่ในระหว่างร้อยละ 75.9-85.9 ของรายได้ของครัวเรือนในแต่ละภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนที่สูงที่สุด ขณะที่ครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีสัดส่วนต่ำที่สุด) สำหรับเรื่องของหนี้สิน จำนวนหนี้สินเฉลี่ย 124,330 บาท/ครัวเรือน โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปีก่อนในอัตราร้อยละ 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 2.2

4.1.2 ผลการประเมินบริบทชุมชนกรณีศึกษาบ้านพุดชา หมู่ 2 ตำบลพุดชา อำเภอมืองนครราชสีมา

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ที่มาของชื่อหมู่บ้านพุดชานั้น ไม่ทราบที่มาแน่ชัดนัก เพียงแต่ในบริเวณวัดปรางค์ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้าน ได้มีพระปรางค์เก่าแก่ซึ่งก่อสร้างขึ้นในสมัยช่วงที่เกิดสงครามโลกคาดว่าเป็นสถาปัตยกรรมของชาวมอญ ดังนั้นจึงเชื่อกันว่า คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน น่าจะเป็นคนมอญ เพราะจะมีคำพูดที่พูดต่อ ๆ กันมาว่า “พุดชามอญดอนกระทิง” ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นคำพูดที่ใช้เรียกคนกลุ่มนี้ ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นการขยายตัวของหมู่บ้านมีขนาดใหญ่ขึ้นจึงมีการแยกตัวออกจากกันเป็น บ้านพุดชา และบ้านดอนกระทิง ซึ่งใช้เรียกชื่อหมู่บ้านนี้มาจนถึงปัจจุบัน ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ในอดีตจะมีลักษณะเป็นป่ากว้าง พื้นที่เป็นพื้นที่ราบ และเป็นถนนรอบอุโมง

2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

หมู่บ้านพุดชาตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอมือง โดยมีระยะทางห่างจากตัวอำเภอมืองประมาณ 18 กิโลเมตร และจากตัว

ตำบลพุดซาเข้าสู่หมู่บ้านเป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร หมู่บ้านตั้งอยู่ติดถนนโลกสูง-ขามทะเลสอ หมู่บ้านพุดซาเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในจำนวน 18 หมู่บ้านของตำบลพุดซาซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

บ้านศรีชะช้าง	บ้านมะเตือ	บ้านละลมโพธิ์
บ้านหนองยารักษ์เหนือ	บ้านลำโพง	บ้านบุกระถิน
บ้านสระโพธิ์	บ้านลำโพงใต้	บ้านเขว้า
บ้านกล้วย	บ้านหนองยารักษ์	บ้านคอนกระติง
บ้านพุดซาริมบึง	บ้านตะโก	บ้านละลมเหนือ
บ้านน้อย	บ้านคอนพัฒนา	บ้านพุดซา

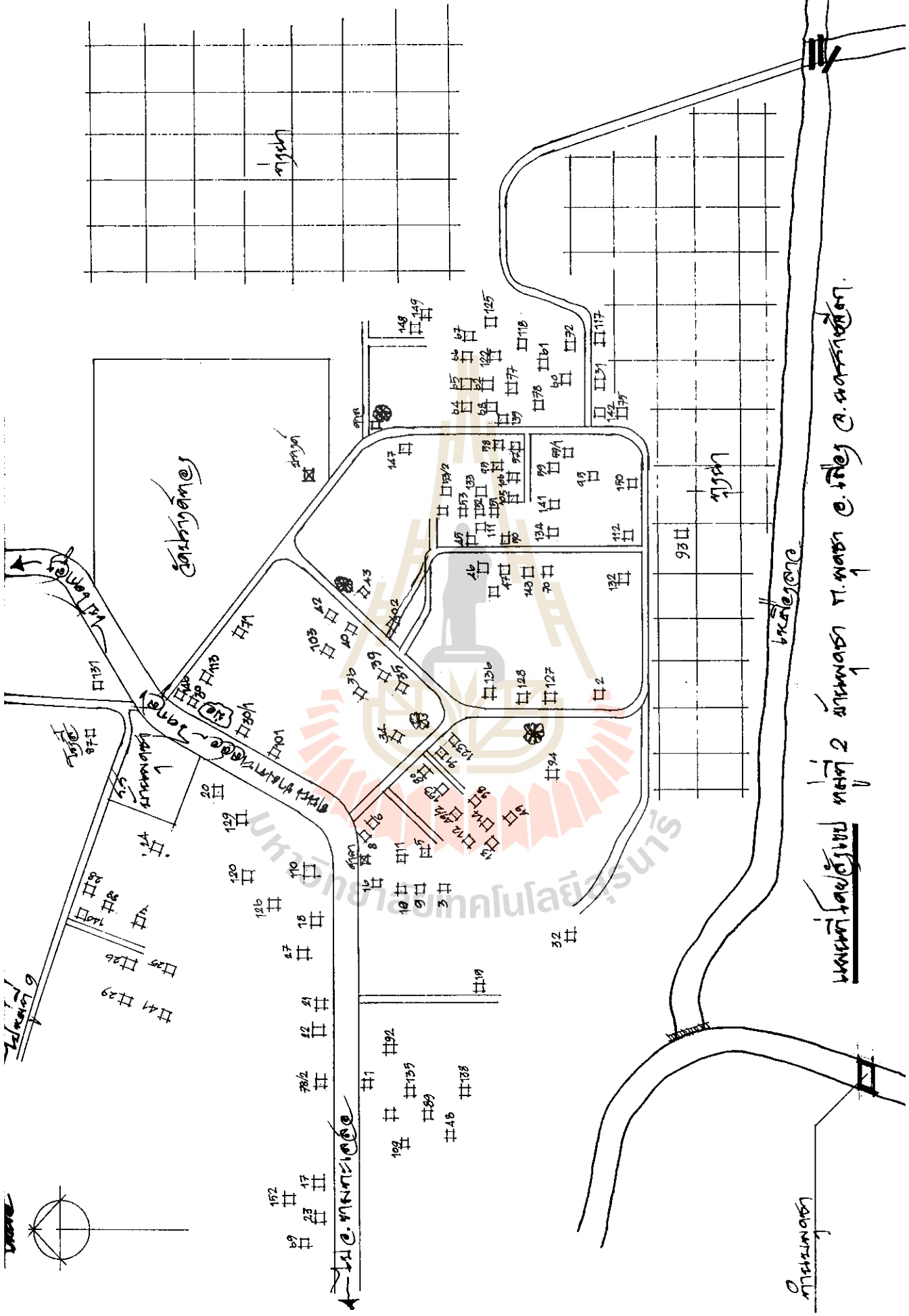
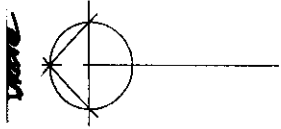
หมู่บ้านพุดซามีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับหมู่บ้านพุดซาริมบึง	ตำบลพุดซา	อำเภอเมืองนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับหมู่บ้านละลมเหนือ	ตำบลพุดซา	อำเภอเมืองนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับหมู่บ้านคอนพัฒนา	ตำบลพุดซา	อำเภอเมืองนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับหมู่บ้านสระโพธิ์	ตำบลพุดซา	อำเภอเมืองนครราชสีมา

พื้นที่ของหมู่บ้านพุดซามีลักษณะเป็นที่ราบสลับกับที่ดอน มีการตั้งบ้านเรือนบนที่ดอน ในที่ราบใช้ทำการเกษตร

แผนที่บ้านพุดซา หมู่ที่ 2 โดยสังเขป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

พื้นที่ ๒ แปลง **ที่ดิน ๒ แปลง** **๑.๕๐๐ ไร่** **๑.๕๐๐ ไร่**

ถนนพหลโยธิน

3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

บ้านพุดซา หมู่ที่ 2 มีครัวเรือนทั้งสิ้นจำนวน 131 ครัวเรือน และมีประชากรอาศัยอยู่ทั้งหมด 584 คน เป็นชายทั้งสิ้น 257 คน และเป็นหญิง 327 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร (ทำนาปลูกข้าว) และเมื่อหมดฤดูทำนาแล้วก็จะหันมาปลูกพืชผักเป็นอาชีพรอง ผักที่นิยมปลูกกันมากคือ หอม นอกนั้นก็จะมีอาชีพค้าขาย จำนวน 8 ครัวเรือน รับราชการ 10 ครัวเรือน รับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ 21 ครัวเรือน มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 600 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย 51 ไร่ 2 งาน จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 5 ไร่ต่อครอบครัว ภายในหมู่บ้านมีร้านค้า 4 ร้าน เป็นร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด มีโรงเรียน 1 โรง ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านพุดซา เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีประวัติดังนี้

โรงเรียนบ้านพุดซาเดิมมีชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลพุดซา” เปิดทำการสอนที่ศาลาการเปรียญ วัดสุริยาเย็น ตำบลพุดซา เป็นผู้ประสานการจัดตั้งโรงเรียน มีครูใหญ่คนแรกคือ อาจารย์สว่าง รัตนพันธุ์ ปี พ.ศ. 2459 ทางราชการและประชาชนให้ความเห็นว่า ที่ตั้งโรงเรียนเดิมยังไม่เหมาะสมจึงย้ายมาเรียนที่ ศาลาการเปรียญวัดปรังค์ให้ชื่อว่า “โรงเรียนวัดปรังค์” ต่อมามีนักเรียนมากขึ้นจึงแยกสาขาไปตั้งอยู่ที่ วัดบ้านกล้วย ปัจจุบันคือโรงเรียนบึงสาถิ ปี พ.ศ. 2514 ได้รับงบประมาณ จากทางราชการ 200,000 บาทเพื่อสร้างอาคารเอกเทศเป็นแบบ ป1 อาคารใต้ถุนเตี้ย ขนาด 7 คูณ 9 เมตร จำนวน 7 ห้องเรียน ในที่ของประชาชนมอบให้ 3 รายคือ นายใส นางทิม และนางผึ้ง ถนอมพุดซา ร่วมกับที่ดินสาธารณะประโยชน์รวมเป็น 2 ไร่ 1 งาน 47 ตารางวา ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบันนี้ ในปี พ.ศ. 2514 ได้ขอเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนวัดปรังค์ เป็น “โรงเรียนบ้านพุดซา” ปัจจุบันมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึง ป.6 มีนักเรียนในเขตรับผิดชอบ 4 หมู่บ้านคือ บ้านมะเคื่อ บ้านพุดซาริมบึง บ้านสระโพธิ์ และบ้านพุดซา มีครูอยู่ทั้งหมด 10 คน เป็นอาจารย์ที่จบระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น มีเด็กนักเรียน 142 คนซึ่งแบ่งตามระดับชั้นได้ดังนี้

ชั้นอนุบาล 1	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 23 คน
ชั้นอนุบาล 2	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 26 คน
ชั้น ป.1	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 13 คน
ชั้น ป.2	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 15 คน
ชั้น ป.3	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 13 คน
ชั้น ป.4	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 20 คน
ชั้น ป.5	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 18 คน
ชั้น ป.6	มี 1 ห้อง	มีเด็ก 14 คน

ในด้านสุขภาพอนามัย หมู่บ้านพุดชาอยู่ห่างจากสถานีอนามัยตำบลพุดชาเพียง 2.5 กิโลเมตร เมื่อเกิดการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ประชากรส่วนใหญ่จะไปรักษาที่สถานีอนามัยประจำตำบล แต่ถ้ามีอาการหนักหรือเป็นโรคร้ายแรงก็จะเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลมหาราช หรือโรงพยาบาลอื่น แต่ส่วนมากการเจ็บป่วยในหมู่บ้านจะเป็นการเจ็บป่วยธรรมดาเช่น ปวดท้อง เป็นไข้ เป็นไข้หวัด เป็นต้น ส่วนโรคติดต่อร้ายแรงยังไม่พบในปัจจุบัน จึงพอสรุปได้ว่า สุขภาพอนามัยของประชากรส่วนใหญ่อยู่ในขั้นที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง

4. วัฒนธรรมประเพณี

บ้านพุดชามีวัดประจำหมู่บ้านอยู่ 1 แห่ง คือ วัดปรารงค์ ท้อง มีพระอยู่ 2 รูป และภายในบริเวณวัดยังมีพระปรารงค์เก่าแก่อยู่ด้วย วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2080 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2525 มีเจ้าอาวาสชื่อ พระอธิการประหยัด วิุติสิโรฐานะของวัดเป็นวัดราษฎร์ ประชาชนติดต่อสื่อสารกันด้วยภาษาโคราชซึ่งเป็นภาษาพื้นบ้าน มีงานประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้ คือ ในเดือนมกราคมมีการทำบุญประเพณีตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ บุญกลางบ้าน เดือนกุมภาพันธ์ มีประเพณีบุญเทศมหาชาติ บุญวันมาฆบูชา เดือนเมษายนทำบุญประเพณีวันสงกรานต์และวันตรุษไทย เดือนพฤษภาคมมีประเพณีทำบุญวันวิสาขบูชา เดือนกรกฎาคมมีประเพณีวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา และเดือนพฤศจิกายนมีประเพณีลอยกระทง นอกจากนี้งานบุญดังกล่าวแล้ว ประชาชนยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์อื่น ๆ เช่น เชื้อถือโชคกลาง การพยากรณ์โชคชะตา พิธีสะเดาะเคราะห์ การเสี่ยงโชค ใ้ห่วย และเรื่องวิญญูณาการทรงเจ้าเข้าผีด้วย

5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

การคมนาคมในหมู่บ้านมีถนนคอนกรีตเชื่อมติดต่อกันทุกซอย มีความยาวรวมทั้งสิ้น 2,000 เมตร มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน มีประปาหมู่บ้านครบทุกหลังคาเรือน มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง มีโทรศัพท์บ้าน 24 เครื่อง ไม่มีที่ทำการไปรษณีย์ ประชาชนต้องไปใช้บริการที่ตัวอำเภอเมือง

ด้านทรัพยากร ป่าไม้ในบริเวณพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านมีทั้งหมด 19 ไร่ สภาพป่ายังมีต้นไม้ยืนต้นอยู่บ้างเล็กน้อย ส่วนมากจะเป็นต้นไม้เตี้ย ๆ และต้นไม้ขึ้นรกร้างเป็นส่วนใหญ่ แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชนที่ใช้ในการเกษตร คือ เขื่อนเก็บน้ำโพธิ์เตี้ย ส่วนแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคคือ บึงสาถิ แบ่งแหล่งน้ำที่ใช้ผลิตน้ำประปาในหมู่บ้าน

6. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้นำที่เป็นทางการประจำหมู่บ้านมีดังนี้

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1. นายจรูญ ขอนพุดชา	ผู้ใหญ่บ้าน, ประธานกองทุน
2. นายมานะ รากพุดชา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
3. นายชวีช บัวขุนทด	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. นายคณณ แสงศิริ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ คือ พระอธิการประหยัด จิตติสิโร เจ้าอาวาสประจำวัดปรังค์ทอง

ในส่วนขององค์กรที่เกิดขึ้น คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและส่งเสริมการออมให้กับสมาชิก ประธานกลุ่มคือ นายจรูญ ขอนพุดชา จำนวนสมาชิกมีทั้งสิ้น 182 คน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2542 และกลุ่มกองทุนหนึ่งล้านบาท มีนายจรูญ ขอนพุดชาเป็นประธานกรรมการ มีจำนวนสมาชิก 102 คน ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 กิจกรรมหลักของกองทุนคือ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

ในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

ชื่อ - สกุล	อายุ	ความเชี่ยวชาญ
1. นายจรูญ ขอนพุดชา	50 ปี	ด้านการเพาะปลูกการขยายพันธุ์พืชและการก่อตั้งกองทุนการบริหารจัดการกองทุน
2. นายมาระ รากพุดชา	40 ปี	การบริหารงาน
3. นายแสง ทุมสันเทียะ	62 ปี	พิธีกรรมทางศาสนา

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านพุดชา หมู่ 2 ดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

(1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า

- นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนฯ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า ช่วงแรกประชากรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโครงการ เพียงแต่คิดว่ามีเงินให้กู้ก็กู้ แต่เมื่อมีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ และจากบัณฑิตกองทุนที่เข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ก็ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการมากขึ้น

- การประชาสัมพันธ์ มีการใช้สื่อต่าง ๆ จากทางราชการ การประชุมเสวนา เพื่อชี้แจงนโยบายต่าง ๆ เป็นระยะ

- คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้องมีการจัดตั้งคณะอนุกรรม องค์กรประกอบ สักส่วนกรรมการภาคประชาชน และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการหมู่บ้าน และ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- คณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติคณะกรรมการจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ วิธีการได้มาโดยการจัดเวทีประชาคมโดยมีผู้เข้าร่วม 117 ครั้งเรือน ใช้วิธีการเสนอชื่อยึดเสียงข้างมาก มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดชามีทั้งสิ้น 15 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2

1. นายจรูญ ขอนพุดชา	ตำแหน่ง ประธานกองทุน
2. นายมงคล จิตต์สวัสดิ์	ตำแหน่ง รองประธาน
3. นายวินิจ ชูคไรสง	ตำแหน่ง เลขานุการ
4. นางบุญนาค เรียบร้อย	ตำแหน่ง เภรัญญิก
5. นางพรพิมล พวงสันเทียะ	ตำแหน่ง ผู้ช่วยเภรัญญิก
6. นางสาวฉัฐพร ถิ่นพุดชา	ตำแหน่ง สมุห์บัญชี
7. นางสมภาพ ชีกพุดชา	ตำแหน่ง ผู้ช่วยสมุห์บัญชี
8. นายมานะ รากพุดชา	ตำแหน่ง กรรมการ
9. นายธวัช บัวขุนทด	ตำแหน่ง กรรมการ
10. นางประคอง ชีกพุดชา	ตำแหน่ง กรรมการ
11. นายสมาน ก้านพุดชา	ตำแหน่ง กรรมการ
12. นางพอง ศรีสันเทียะ	ตำแหน่ง กรรมการ
13. นางสาวเดือนเพ็ญ ตอมพุดชา	ตำแหน่ง กรรมการ
14. นายแหยม เชิดสันเทียะ	ตำแหน่ง กรรมการ
15. นายตฤณ แสงศิริ	ตำแหน่ง กรรมการ

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้รับการโอนเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 เงินกองทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันคงเหลือ 10,000 บาท ยอดเงินปล่อยกู้เป็นเงิน 990,000 บาท เลขที่บัญชีเงินกองทุน 06-4310-20-098080-6 เปิดบัญชีที่ธนาคารออมสิน สาขามุขมนตรี ชื่อบัญชี คือ บัญชีเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านพุดชา หมู่ที่ 2 เป็นบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์

- บัณฑิตกองทุนฯ บัณฑิตกองทุนที่เข้ามาประจำหมู่บ้านคือ น.ส.สิริพร ดุ่มจอหอ วุฒิกศศึกษาปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจเอกการบัญชี ภูมิลำเนาอยู่ที่ บ้านสำคัญ หมู่ที่ 10 ตำบลโคกสูง อำเภอเมืองนครราชสีมาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการกองทุน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานในพื้นที่ และได้ศึกษาปัญหาของหมู่บ้านตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน

(2) ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

- การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน มีกระบวนการและผู้มีส่วนร่วม คือ พัฒนาการอำเภอให้คำแนะนำในหลักการและเหตุผลและวัตถุประสงค์ของกองทุน,คณะกรรมการประชุมและขอร่างระเบียบข้อบังคับและเสนอร่างระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกพิจารณาเมื่อสมาชิกเห็นชอบ ประธานกองทุนประกาศบังคับใช้ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ระยะแรกของการดำเนินงานของคณะกรรมการขาดประสบการณ์ในเรื่องระเบียบข้อบังคับกองทุน ทำให้การทำระเบียบล่าช้า

- ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน โดยมีการบันทึกบัญชี จำนวน 4 เล่ม และจัดทำทะเบียนที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ก. บัญชีรายรับเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท
- ข. บัญชีรายจ่ายเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท
- ค. บัญชีรายรับเงินกองทุนหมู่บ้าน (เงินออม)
- ง. บัญชีรายจ่ายเงินกองทุนหมู่บ้าน (เงินออม)

ในการจัดทำผู้จัดทำบัญชีคือ เภรณญิก และผู้ช่วย มีกรรมการตรวจสอบ 2 คน การบันทึกบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ปัญหาที่พบ ผู้จัดทำขาดความรู้ความชำนาญ ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ทะเบียนที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

- ก. ทะเบียนคุมคำขอกู้
- ข. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- ค. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ

- การรับสมาชิก เปิดรับสมาชิกประมาณเดือน กรกฎาคม 2544 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการริเริ่มก่อตั้งกองทุน และได้เลือกคณะกรรมการกองทุนเรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 102 คน มีขั้นตอนในการรับสมัครตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2

- การฟื้นฟูสภาพสมาชิกของกลุ่มกองทุนเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2

- การคัดเลือกผู้กู้ การคัดเลือกนั้นทำโดยคณะกรรมการพิจารณาโครงการขอกู้และบันทึกความเห็นลงในแบบคำขอกู้ เมื่อพิจารณาแล้วส่งสำเนาคำขอกู้ แจ้งหมายละเอียดในการอนุมัติให้ผู้กู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

- การรับชำระหนี้ ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ ให้ผู้กู้ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามอัตราที่กองทุนกำหนด คือ 6 บาท/ปี ที่ธนาคารออมสิน สาขามุขมนตรี แล้วนำหลักฐานการชำระหนี้มาแจ้งให้คณะกรรมการกองทุนทราบ

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ มีการจัดกลุ่มเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ร่วมกับบัณฑิตกองทุนฯ ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล ไม่มีการส่งเสริมและแนะนำอย่างเป็นทางการ และสมาชิกขาดความชำนาญด้านการตลาด ส่งผลให้การประกอบอาชีพไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

- การจัดสรรผลประโยชน์ เป็นไปตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน พุคชา

- การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน กระบวนการเรียนรู้ ความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองโดยบัณฑิตกองทุน ได้จัดให้มีการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการกองทุน การจัดทำแผนแม่บท

(3) ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

- จำนวนสมาชิกกองทุน พบว่า จำนวนสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันมีจำนวนเท่าเดิม คือ 102 คน

- จำนวนผู้ได้รับเงินกู้ มีจำนวนทั้งสิ้น 70 ราย

- ยอดเงินที่ให้กู้ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 990,000 บาท แบ่งได้ตามลักษณะการกู้ดังนี้ กลุ่มปลูกพืช เป็นเงิน 692,000 บาท เลี้ยงสัตว์ 193,000 บาท ค้าขาย 73,000 บาท และกลุ่มบริการ 32,000 บาท

- จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนดและยอดเงินที่มีการชำระคืน ยังไม่มีข้อมูลที่แน่ชัด เพราะยังไม่ถึงกำหนดชำระหนี้คืน

- การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ จำนวนผู้ที่ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์จากการสัมภาษณ์พบว่าประมาณ 95% ส่วนการใช้ย่ำยิตัววัตถุประสงค์มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

- ทักษะของชุมชนที่มีต่อกองทุน /ต่อคณะกรรมการ ซึ่งสรุปได้ว่าชุมชนมีความพึงพอใจต่อการมีกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากทำให้มีเงินทุนหมุนเวียน มีการออม และมีการรวมกลุ่มทำให้ชุมชนมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น และชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากเห็นว่าคณะกรรมการกองทุนมีความรับผิดชอบหน้าที่ มีคุณธรรมและมีความยุติธรรมในการอนุมัติเงินกู้ และมีความเสียสละเวลาเพื่อมาดำเนินกิจการกองทุน อย่างไรก็ตามมีประชาชนบางส่วนเห็นว่ากรมการมีกองทุนเป็นการเพิ่มหนี้สิน และกรรมการไม่มีความรอบคอบในการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกบางราย

- การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาพึ่งพาตนเองได้ เกิดเครือข่ายของกลุ่มอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ประสบปัญหาเดียวกัน

- การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนฯ ขั้นตอนในการบริหารงาน การจัดสรรเงินทุน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิก เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
- ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสามัคคี ซึ่งวัดได้จากการรวมกลุ่ม การประชุมเสวนา จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม ความซื่อสัตย์วัดจากการชำระคืนเงินกู้ ตามใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์การขอกู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากการให้คำปรึกษาแนะนำ และก่อให้เกิดผู้นำที่มีคุณธรรม

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

(1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว พบว่า

- อาชีพหลักของผู้กู้แต่ละรายจะประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำนา ส่วนอาชีพรองจะทำการปลูกผัก เมื่อหมดฤดูการทำนาแล้ว
- ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว
- สมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวจะอยู่ที่ประมาณ 4-5 คน /ครัวเรือน สมาชิกในครอบครัวส่วนมากจะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน ในช่วงที่ลูกกำลังศึกษาอยู่เท่านั้น ถ้าครอบครัวใดที่มีลูกเรียนจบการศึกษาแล้วก็จะออกไปหางานทำที่อื่น ทั้งในตัวอำเภอ หรือต่างจังหวัดจะกลับมาเฉพาะ เมื่อถึงงานเทศกาล
- สภาพการอยู่อาศัย ส่วนมากจะมีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่จะเป็นบ้าน 2 ชั้น ชั้นบนทำด้วยไม้ ส่วนชั้นล่างจะทำด้วยปูนซีเมนต์ สภาพแข็งแรง มั่นคงทุกครัวเรือน
- รายได้ของครอบครัว ส่วนมากจะเป็นรายได้ที่ ได้รับเป็นรายปี จากการขายผลผลิตทางการเกษตร รายได้ต่อปีจะอยู่ที่ประมาณ 40,000-50,000 บาทซึ่งรายได้ที่ได้รับไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตในช่วงนั้น ๆ ส่วนรายได้ที่ ได้รับเป็นรายเดือนเกิดจากการทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ จะตกอยู่ที่ 2,000 บาทต่อเดือน
- หนี้สินก่อนกู้เงินกองทุน ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีหนี้สินเดิมอยู่แล้วจากการเป็นลูกหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งจะตกอยู่ที่ครอบครัวละ 20,000 – 200,000 บาท ส่วนเงินกู้จากนายทุนนั้นมีเป็นส่วนน้อยเท่านั้น

(2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า

- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ ดังนี้

จำนวนเงินกู้ที่อนุมัติ (บาท)	จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติ (คน)
5,000	2
8,000	1
10,000	20
11,000	1
12,000	4
15,000	23
16,000	3
20,000	16
รวม	70

เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่าฐานนิยมในการอนุมัติเงินกู้คือ 15,000 บาท

- จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ ผู้กู้แต่ละรายจะต้องเตรียมเงินทุนก้อนนี้เอาไว้อยู่แล้วเพราะแค่อาศัยเงินกองทุนอย่างเดียวคงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเงินลงทุนที่เพิ่มมานั้นอาจจะได้มาจากการกู้ยืม หรือเป็นเงินทุนสำรองที่เก็บเอาไว้

- วัตถุประสงค์ของการกู้เงินตามโครงการ ในแต่ละรายพบว่า ผู้กุนำเงินไปใช้จ่ายในด้านการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และบริการตามลำดับ

- สถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ในส่วนของการค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และบริการจะดำเนินงานในบริเวณที่พักอาศัย หรือที่บ้าน ส่วนอาชีพการทำเกษตรจะทำกันในบริเวณที่นาเมื่อหมดฤดูการทำนาแล้ว

- จำนวนแรงงาน แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในหมู่บ้าน มากกว่าการใช้แรงงานจากภายนอก

(3) ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

ในการทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายด้านการใช้จ่ายเงินกู้ไม่มีแบบแผนไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ในส่วนของการประกอบกิจการไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต จะทำการผลิตแบบเดิม ๆ จากที่เคยทำกันมาทุกปี ในส่วนของการจัดหาตลาดนั้นผู้กู้จะขายสินค้าให้กับพ่อค้าส่งที่มารับซื้อโดยตรง

(4) ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

ผลโดยตรงที่ผู้กู้ได้รับในด้านของตัวเงินนั้น ผู้กู้ที่นำไปปลูกผักประสบปัญหาขาดทุนราคาของสินค้าตกต่ำ เกิดสินค้าล้นตลาด จำนวนรายรับน้อยกว่ารายจ่ายที่เสียไป ส่วนการประกอบ

ธุรกิจอื่น ๆ ให้ผลเป็นที่น่าพอใจโดยเฉพาะการเลี้ยงนกกระทา ส่วนการค้าขายและบริการคาดว่า จะคืนทุนในไม่ช้านี้

ผลโดยอ้อม ผู้ผู้มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงิน มีการพึ่งพาตนเอง เกิดความสามัคคี เกิดการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกัน เกิดการยอมรับของคนในกลุ่ม

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู อาชีพทำสวนผัก เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และบริการในหมู่บ้าน เป็นอาชีพเดิมที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ไม่มีการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตที่ดีกว่าเดิม กล่าวคือ อดีตเคยทำกันมาอย่างไรก็ทำกันอย่างนั้น

4.3.1 กลุ่มปลูกผัก ของผู้กูจำนวน 48 ราย ปัจจัยนำเข้า คือ เงินลงทุน พันธุ์พืช วัสดุอุปกรณ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช พื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะปลูก ทำเลที่เหมาะสม แหล่งน้ำที่พอเพียง กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ มีการเตรียมดิน มีการเพิ่มทุนในการผลิต วิธีการดูแลรักษาจากศัตรูพืช ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ผลผลิตที่ได้จัดว่ามีคุณภาพดี ดันใหญ่ ได้น้ำหนัก และได้ปริมาณมาก

4.3.2 กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ของผู้กูจำนวน 14 ราย ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พ่อพันธุ์ - แม่พันธุ์ ที่สมบูรณ์ อาหารหลัก อาหารเสริม เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการผลิตที่ดี ได้แก่การขอคำปรึกษาจากผู้รู้และมีประสบการณ์มาก่อน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ ได้ขนาดที่สมบูรณ์ มีน้ำหนักดี ให้ผลผลิตในปริมาณที่มากพอ

4.3.3 กลุ่มค้าขาย ของผู้กูจำนวน 6 ราย ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินลงทุน ทำเลที่ตั้งร้าน กระบวนการที่ดีได้แก่ การเพิ่มเงินลงทุน มีสินค้าให้เลือกมากขึ้น มีการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ผลผลิตที่ดี คือมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น

4.3.4 กลุ่มบริการ เปิดอยู่ของผู้กูจำนวน 2 ราย ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยขึ้น มีเงินในการขยายกิจการ กระบวนการที่ดี การเอาใจใส่ลูกค้า มีการทำงานที่รวดเร็วขึ้น ผลผลิตที่ดีคือ การมีลูกค้าเพิ่มขึ้น มีการขยายงาน

4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลที่เกิดขึ้นในกรณีที่การประกอบอาชีพล้มเหลว เกิดผลขาดทุน การดำเนินงานไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ผู้กูเกิดหนี้มากขึ้น ทั้งนี้ที่เกิดจากการกู้เงินกองทุน และหนี้ในส่วนที่ทำการกู้ยืมเพื่อมาชำระคืนเงินกู้กองทุน เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาส่งคืน และผู้กูต้องเสียดอกเบี้ยทั้ง 2 ด้าน ทำให้ผู้กูต้องมีการระเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

(1) การเกิดกองทุน บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยมีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 102 คน ปัจจุบันจำนวนสมาชิกเท่าเดิม กองทุนได้รับเงิน 1 ล้านบาทเมื่อ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 เลขที่บัญชี 06-4310-20-098080-6 ซึ่งมีนายจรูญ ขอนพุดชา เป็นประธานกองทุน

(2) ระบบบริหารกองทุน มีการจัดประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 15 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน มีหน้าที่ในการจัดการบริหารเงินกองทุนโดยการแบ่งหน้าที่กันทำตามความสามารถในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

(3) การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง คณะกรรมการเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการจัดทำระเบียบ และคำขอขึ้นทะเบียน รู้ถึงขั้นตอนการจัดทำ หลักการ วัตถุประสงค์ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จัดทำระเบียบและคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผลสำเร็จ ตลอดจนมีการจัดทำบัญชีอย่างครบถ้วนด้วยตนเอง มีศักยภาพในการก่อตั้งกลุ่ม องค์กร โดยมีขั้นตอนการรับสมัคร การกำหนดคุณสมบัติและสมาชิกภาพ มีการทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นปัจจุบัน สร้างเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพิจารณาอนุมัติโครงการที่มีความเป็นไปได้ สอดคล้องกับระเบียบและนโยบายของกองทุน มีการจัดทำรายงานรายได้ค่าใช้จ่ายและงบดุล มีการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนด้วยการจัดสรรผลกำไรเพื่อเป็นทุนสาธารณประโยชน์ ทุนประกันความเสี่ยงและสวัสดิการสมาชิก ในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา และพึ่งพาตนเอง โดยบัณฑิตกองทุน ได้จัดให้มีการประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาพึ่งพาตนเองได้ เกิดเครือข่ายของกลุ่มอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ประสบปัญหาเดียวกัน

(4) เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน เมื่อมีการก่อตั้งกองทุนเสร็จและได้รับเงินจัดสรรหนึ่งล้านบาทแล้ว มีการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก จำนวน 70 ราย เป็นเงิน 990,000 บาท เพื่อนำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออม ด้วยการระดมเงินหุ้นและสัจจะ มีการสร้างภูมิคุ้มกันโดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้เข้ามาร่วมศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดประชาคมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การประกอบอาชีพการใช้จ่ายเงินกู้ การทำแผนแม่บทชุมชนการบริหารจัดการกองทุน ก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้

(5) ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม กองทุนหนึ่งล้านบาท ช่วยให้ประชาชนในชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการซึ่งแสดงถึงความสามัคคีของชุมชน เกิดความร่วมมือและการยอมรับคณะกรรมการในการดำเนินงาน มีบัณฑิตกองทุนเข้ามาช่วยส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยการจัด เสวนา ประชาคม ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในด้านการ บริหารจัดการ การประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน สามารถแก้ปัญหาและ พึ่งพาตนเองได้ เป็นการเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งด้านสังคม ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อกอง ทุนฯ เนื่องจากการมีกองทุนช่วยให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้สมาชิกมี อาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพิ่มขึ้น เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว มีการเก็บออม มีการใช้จ่ายส่งผลให้มี เงินหมุนเวียนในชุมชนซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ

4.5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการ ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

1. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขไป โภค เช่น การคมนาคมสะดวกเร็วขึ้น
2. การร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ช่วยให้คนในชุมชนมีการรวมตัวก่อให้เกิด ความสามัคคี
3. ผู้นำมีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถ นำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาที่เจริญ
4. โครงการของภาครัฐส่งเสริมด้านวิชาการและเงินทุน ส่งผลให้มีความรู้และมีทุนในการ ประกอบอาชีพ
5. ชุมชนมีความเข้มแข็ง ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มตั้งกลุ่มองค์กรได้ และมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ทำให้การดำเนินงานของกองทุนประสบผลสำเร็จ
6. นโยบายของกองทุนช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน
7. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ช่วยทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจ กองทุนได้ดีขึ้น
8. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอให้การช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกอง ทุน เช่น การจัดตั้ง การคัดเลือกคณะกรรมการ เป็นต้น
9. คณะกรรมการกองทุนมีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ
10. บัณฑิตกองทุนเข้ามาร่วมส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชนและติดตามการ ดำเนินงาน ก่อให้เกิดการตื่นตัวของสมาชิกและคณะกรรมการฯ
11. มีระเบียบข้อบังคับกองทุน เป็นเครื่องมือในการบริหารงานกองทุน

12. ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนส่งผลให้การดำเนินงานกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

1. อาชีพเดิมของชาวบ้านไม่มีการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัย
2. อาชีพใหม่ของชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพรอง ชาวบ้านขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ
3. ขาดทรัพยากรที่เป็นต้นทุนการผลิต ส่งผลให้การประกอบอาชีพมีต้นทุนสูง
4. เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ให้การยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ขาดความรู้ประสบการณ์ และความชำนาญในการจัดระเบียบและเอกสารขอขึ้นทะเบียน ทำให้การจัดตั้งกองทุนล่าช้า
6. ผู้จัดทำบัญชีขาดความรู้ ประสบการณ์ในการจัดทำ การทำบัญชีเกิดข้อผิดพลาดบ่อย และไม่เป็นปัจจุบัน
7. ขาดการส่งเสริมการใช้จ่ายเงินกู้
8. ขาดการส่งเสริมด้านการตลาด ไม่มีการประกันราคาพืชผล
9. ขาดการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้อย่างต่อเนื่อง
10. การใช้จ่ายเงินกู้บางส่วนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์
11. สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน
12. สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีการหาความรู้เพิ่มเติม

4.5.3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน

คณะอนุกรรมการระดับอำเภอมีหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์เตรียมประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบาย หลักการสำคัญของกองทุน ประชาสัมพันธ์เพื่อกระบวนการเรียนรู้ในช่วงที่มีการเตรียมความพร้อมและการดำเนินงานการบริหารกองทุน สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุน มีการประชุมชี้แจงผู้นำ และกรรมการที่เป็นตัวแทนของกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในระดับตำบลและอำเภอ เพื่อที่ผู้นำและกรรมการจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและถ่ายทอดให้กับสมาชิก ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้าสู่หมู่บ้าน ส่งผลให้สามารถบริหารงานด้วยตนเองได้ นอกจากการสร้างองค์ความรู้โดยคณะอนุกรรมการระดับอำเภอแล้ว ยังมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเข้ามาร่วมศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ โดยการจัดเสวนาประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนแม่บท การบริหารจัดการกองทุน การ

ประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน ของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มผู้มีความต้องการคล้ายคลึงกัน กลุ่มผู้ประสบปัญหาเหมือนกัน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาแก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเครือข่าย คือ การรวมกลุ่ม ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน การแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม

4.5.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวอย่าง ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล 40 ราย

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การใช้วัด		เปอร์เซ็นต์
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก	34 ราย	85 %
	ปานกลาง	6 ราย	15 %
	น้อย	- ราย	-
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก	24 ราย	60 %
	ปานกลาง	12 ราย	30 %
	น้อย	4 ราย	10 %
3. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือกันและกัน	มาก	36 ราย	90 %
	ปานกลาง	4 ราย	10 %
	น้อย	- ราย	-
4. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	(/) ทุกครอบครัว		
5. มีการประชุมเสวนา/รวมกลุ่ม	มาก	20 ราย	50 %
	ปานกลาง	20 ราย	50 %
	น้อย	- ราย	-

จากตัวชี้วัดและจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่ได้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านพุดซา หมู่ที่ 2 พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านพุดชา หมู่ที่ 2 สรุปได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อทราบกระบวนการเรียนดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดชา ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

5.2 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการในการประเมินครั้งนี้ เริ่มจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนฯ โดยละเอียด กำหนดประเด็นที่ต้องการประเมิน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการใช้เครื่องมือในการสอบถามต่าง ๆ และเครื่องมือมือสอง ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพีท์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินงานได้ทราบถึงกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 (หน่วยระบบ A) ได้มีการจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท โดยมีการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกจำนวน 70 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 102 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 990,000 บาท มีประธานกองทุนชื่อนายจรูญ ขอนพุดชา วัตถุประสงค์ในการกู้เป็นการกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ แบ่งเป็น กลุ่มปลูกผัก 48 ราย กลุ่มค้าขาย 6 ราย กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 14 ราย และกลุ่มบริการ 2 ราย เลขที่บัญชีเงินฝาก 06-4310-20-098080-6 ใช้ชื่อบัญชีว่า บัญชีกองทุนหมู่บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 เป็นบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ในการจัดทำระเบียบ การคัดเลือกคณะกรรมการ การรับสมัครสมาชิก ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในส่วนของสมาชิกผู้กู้ (หน่วยระบบ B) การดำเนินของผู้กู้ส่วนมากเป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่วิธีดำเนินการเป็นไปในแบบเดิม ๆ ที่เคยทำกันมาไม่มีการหาความรู้เพิ่มเติม ไม่มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ มีภาระหนี้สินเยอะ ผลผลิตที่ได้มีราคาถูกลง

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพุดชา บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านพุดชา เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น หรือมีการซื้อหุ้นเพิ่มมาจากเดิมที่ถืออยู่

ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านพุดชา จัดโครงการสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเหมาะสม มีการจัดทำระเบียบกองทุนอย่างเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน

ข้อ 3 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านพุดชา เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากภายนอกชุมชน

ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านพุดชา มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มปลูกหอม กลุ่มเลี้ยงนกกระทา เป็นต้น

ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านพุดชา มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยกย่องคนทำความดี การรวมกลุ่ม การมีผู้นำที่มีคุณธรรม การรักใคร่ปรองดองภายในครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 เกิดการรวมกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความสามัคคี

2.1.2 เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ

2.1.3 ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของคนในชุมชน จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพมากขึ้น

2.1.4 ความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจของคนในชุมชนในการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา ถือเป็นบทเรียนและข้อเสนอแนะให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภายหน้าเพื่อที่จะได้ไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อนอีก

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในชุมชนเป็นหนี้ธนาคารอยู่มาก ทำให้ขาดเงินทุนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ให้กับธนาคาร จึงมีเงินลงทุนไม่มากนักในการประกอบอาชีพ

2.2.2 คนในชุมชนไม่มีการใฝ่รู้ ที่จะหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนา ผลผลิตของตนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้กู้กองทุน เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการอย่างมีระบบ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

การมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย การเป็นหนี้ลดน้อยลง และการประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกผู้กู้ที่กู้เงินไปดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น และมีเงินหมุนเวียนที่จะสามารถปล่อยให้สมาชิกรายอื่น ๆ ได้กู้

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินการโครงการปลดปล่อยหนี้สินได้ สร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเมื่อก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ มีการพึ่งพาตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

ในการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านนั้น ยังไม่ได้จัดทำขึ้นตามความต้องการของชุมชนโดยแท้จริง เพราะการจัดทำระเบียบข้อบังคับต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ในขั้นตอนของการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของผู้กู้ ตรวจสอบว่าผู้กู้ดำเนินการตามโครงการจริงหรือไม่ คณะกรรมการควรออกประเมินผลการดำเนินงานและผลผลิตที่ได้ รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขได้ทันที่

3. ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ในการประกอบอาชีพนั้น ผู้กู้ควรศึกษาตลาดให้ดีเสียก่อน ทำการคาดการณ์ความต้องการของตลาดไว้ล่วงหน้า ดูว่าในช่วงนี้เกษตรกรรายอื่นๆ ปลูกพืชชนิดใดเป็นส่วนมาก และหลีกเลี่ยงปลูกพืชชนิดนั้น เพื่อจะได้ไม่ประสบปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ เนื่องจากสินค้าล้นตลาด เช่น ในการ

ปลูกหอม ทั้งดำบลงจะปลูกหอมเหมือน ๆ กันหมด ดังนั้นถ้าผู้ประกอบการมีที่ทำการเพาะปลูกหลายไร่ ก็น่าจะปลูกพืชผักชนิดอื่น ๆ บ้าง เช่น ปลูกหอม 3 ไร่ ปลูกคะน้า ผักชี กะหล่ำปลี พริก ในแปลงผักที่เหลือ เพราะถ้าราคาหอมถูกก็ยังมีผลผลิตชนิดอื่น ๆ รองรับ ไม่เกิดผลขาดทุนมากนัก

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ในเรื่องของผลการรับชำระหนี้ เนื่องจากระยะเวลาที่ทำการประเมินครั้งนี้ มีระยะเวลาที่กำหนด สิ้นสุดแค่เดือนกันยายน 2545 เท่านั้น แต่ในส่วนของการรับชำระหนี้สำหรับกองทุนหมู่บ้านพุดชานันท์ ยังไม่ถึงกำหนดชำระจะครบกำหนดในเดือนพฤศจิกายน 2545 นี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การวิจัยชุมชน. 100,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. การจัดการและการประเมินโครงการ. นนทบุรี : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การประเมินเพื่อพัฒนา. 100,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. การจัดการและการประเมินโครงการ. ทศนิยมของการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). สารนิพนธ์. 100,000เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำลูกจ้างรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ. (31 กรกฎาคม 2544). มติชน : 14-15
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดชา. (2544). ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านพุดชา. นครราชสีมา.
- จุดเด่น จุดด้อย ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2544). วารสารการศึกษานอกโรงเรียน : 32 – 33.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. 600,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์.